

Danmarks slavehandelsforbud 1792

Fig. 5

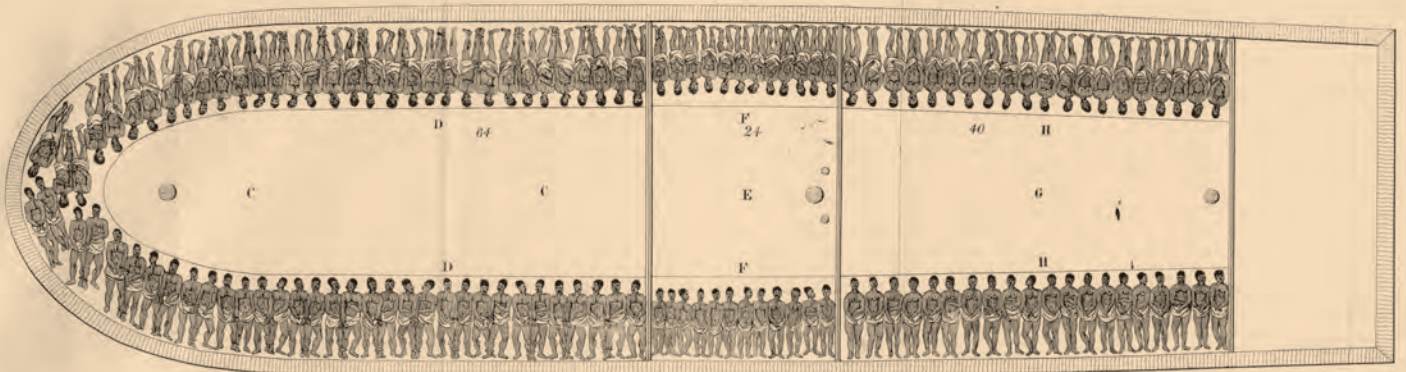
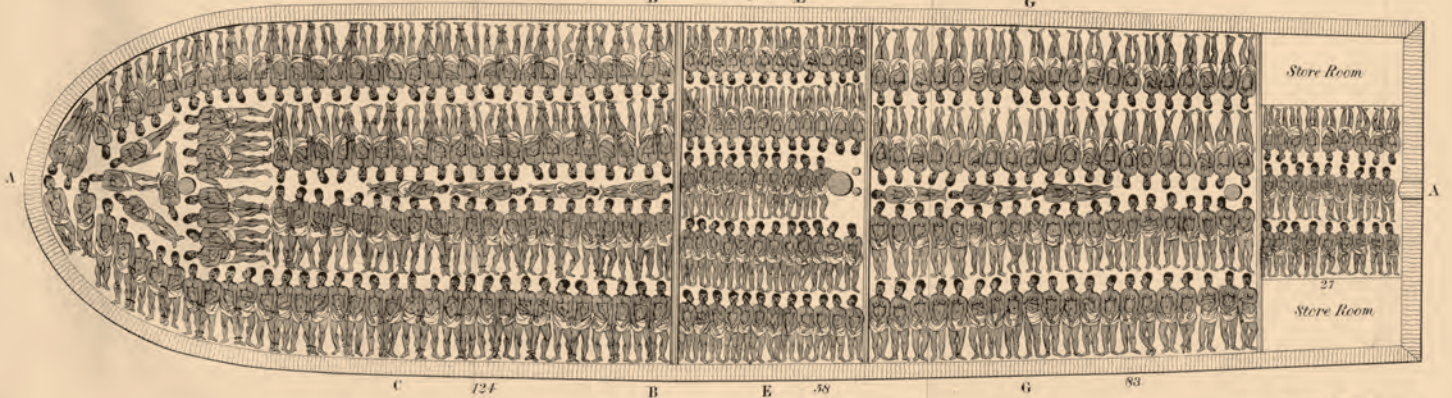

Fig. 4

I 2006 lavede Undervisningsministeriet en officiel dansk historiekanon, der indeholder punktet ”Ophævelse af slavehandel”. Når netop dette emne er medtaget på den fine liste, er årsagen nok blandt andet de senere års stærkt voksende almindelige interesse for vore tidligere tropekolonier i Asien, Afrika og Amerika samt ikke mindst, at Danmark var den første slavehandelsnation, som besluttede at afskaffe sin slavehandel. Det skete ved en kongelig forordning af 16. marts 1792. Fordi vi kom først, er der desuden international interesse for dette danske slavehandelsforbud, dets forudsætninger og dets følger.

ERIK GØBEL

Optakten før 1791

Danskerne havde kendt til slaver allerede i vikingetiden med dens trælle, og fra 1600-tallet med etableringen af kolonier i Trankebar i Indien, på Guldkysten af Afrika og på Sankt Thomas i Caraibien blev negerslaveri en del af hverdagen for danskerne i det fremmede og for administratorerne hjemme i København. Slavehandelen blev den vigtigste årsag til dansk tilstedeværelse i Guinea, og for Dansk Vestindien (som også kom til at omfatte Sankt Jan og Sankt Croix) var negerslaver den helt uundværlige arbejdskraft ved dyrkningen af sukkerrør, som var den caraibiske kolonis eksistensgrundlag. Råsukkeret blev fragtet til Danmark, hvor det raffineredes og i stort omfang blev reeksporteret og således var af meget stor betydning, især for København, men også for dansk økonomi i bredere forstand.

Slaveri og slavehandel var ikke noget, der blev sat spørgsmålstegn ved i Danmark før i anden halvdel af 1700-tallet. Under indtryk af de mange nye tanker i oplysningstidens Europa begyndte man dog så småt også herhjemme at drøfte berettigelsen af slavehandelen og muligheden for eventuel afskaffelse deraf – men ikke af selve slaveriet, der blev betragtet som helt nødvendigt for at kunne opretholde den økonomisk vigtige plantagedrift.

Endnu i 1760 forsvarede Københavns biskop, Erik Pontoppidan, således eksistensen af slavehandelen med to argumenter. For det første havde afrikanerne det materielt meget dårligt i Afrika, så deres fysiske forhold blev ikke forringede af, at de blev slaver i Vestindien. For det andet – og vigtigst – fik de derved mulighed for at blive kristnede.

Fra slaverimodstanderne kom det væsentligste indlæg i den sparsomme danske debat fra lægen Paul Erdmann Isert. Han udgav i 1788 en bog med titlen ”Reise nach Guinea”. Heri beskrev han, hvor rædselsvækkende slavehandelen foregik, og hvor grusomt slaveriet var. Isert havde selv tilbragt nogle år på Guldkysten og var sejlet

Plan for lastning af slaver på det godt 30 meter lange engelske skib ”Brookes” i 1788. Hvor det var muligt indskød man hylde i lasten, så der kunne rummes så mange slaver som overhovedet muligt. *Gengivet efter Erik Gøbel: Det danske slavehandelsforbud 1792.*

Slaveskibe ud for det danske Fort Christiansborg på Guldkysten i vore dages Ghana. Al transport mellem den havneløse kyst og de opankrede skibe foregik med rofartøjer. Maleri af George Webster. Gengivet efter Erik Gøbel: *Det danske slavehandelsforbud 1792*.

med slaveskibet "Christiansborg" derfra over Atlanten til Sankt Croix. Ombord ved afsejlingen fra Afrika var 46 søfolk og 452 slaver. Disse sidste gjorde oprør ombord, og kaptajnen berettede at, "negrene indtil fortvivlende rasenhed anfaldt mandskabet, berendte stormbatterierne [skansevægge på skibet], indtog forskibet, stordækket og underlasten, truende med at sprænge alt i luften! Uagtet at disse på menneskekærlig måde og med den mest ømme omhu til deres kår at lindre stedse blev behandlet, så havde håbet om deres frihed ved så stor overmagt [overtal] dog bragt dem til denne fortvivlende handling". Mandskabet måtte med våbenmagt undertvinge oprøret – med det resultat, at 34 negre mistede livet, medens overstyrmanden og Isert blev hårdt sårede, og yderligere tre besætningsmedlemmer let sårede. Iserts tanke var at undgå disse skrækkelige mennesketransporter over Atlanten og i stedet oprette plantager i Afrika, hvor man kunne lade slaverne dyrke det eftertragtede sukker og andre tropiske produkter. Ideen blev dog aldrig realiseret.

Negerslavedebatten i Danmark før 1791 var ikke særlig omfattende eller særlig heftig – i modsætning til den kolossale og særdeles ophedede debat, som foregik først og fremmest i England. De danske reformønsker begrænsede sig reelt til afskaffelse

af slavehandelen over Atlanten, men ikke den interne handel med slaver i Dansk Vestindien, for eksempel mellem forskellige plantageejere.

En af de fremmeste slavehandelsmodstandere i Danmark var Ernst Schimmelmann (født 1747, død 1831). Efter statskuppet i 1784 sad han sammen med A. P. Bernstorff og Christian Ditlev Reventlow som dobbeltmonarkiets reelle herskere. Schimmelmann bestred blandt meget andet posten som finansminister og var medlem af gehejmestatsrådet. Ved siden af sine offentlige embeder ledede han det omfattende familieforetagende, Det Grevelige von Schimmelmannske Fideikommis' Arvinger. Dette ejede plantager i Dansk Vestindien, sukkerraffinaderi i København, geværfabrikken i Hellebæk, godt og vel et dusin skibe, et palæ (vore dages Odd Fellow Palæet i Bredgade i København) samt mange værdipapirer. Desuden ejede Ernst Schimmelmann selv flere herregårde, blandt andre Lindenberg og Gudmund ved Store Vildmose, foruden landstedet Sølyst ved Klampenborg.

De fire plantager i Vestindien med deres slavebesætning på i alt over tusind slaver producerede årligt 350 tons sukker og 175.000 liter rom. Dermed udgjorde plantagedriften langt den vigtigste del af Schimmelmanns kolossale indkomster.

Sommeren 1791

På trods af hans personlige økonomiske interesser var det Ernst Schimmelmann, som tog initiativ til at få afskaffet slavehandelen under Dannebrog. Situationen var den, at efter årelange debatter forkastede det engelske parlament den 18. april 1791 indtil videre forslaget om ophævelse af slavehandelen. Der var imidlertid al god grund til at antage, at spørgsmålet inden længe ville blive taget op i England igen, og at det uundgåelige engelske forbud snart ville blive gennemført. Man måtte videre regne med, at England derefter ville forsøge at presse de øvrige slavehandlende nationer til også at forbyde deres slavehandel over Atlanten. Under indtryk af disse politiske realiteter; og med tanke på de stadige problemer med at skabe overskud i den danske slavehandel (ikke mindst forårsaget af udgifterne til forterne i Afrika); og ud fra sin grundlæggende humanitære overbevisning fandt Schimmelmann tiden moden til at træde i aktion.

I løbet af forsommeren 1791 havde han foretaget sonderende samtaler med blandt andre den almægtige regeringsleder A. P. Bernstorff og med Jørgen Erik Skeel, der var leder af Generaltoldkammeret, til hvis ressort kolonien i Vestindien hørte. I juni 1791 var underhåndsaftalerne på plads, og måneden efter vidste de indviede, at kongen

Ernst Schimmelmann som 42-årig i elegant blå jakke med halsbind og hvide manchetter samt hvidpudret paryk med sløjfe i nakken. Maleri af Emil Paulsen, 1789. Gengivet efter Erik Gøbel: *Det danske slavehandelsforbud 1792*.

Schimmelmanns plantage Carolina på Sankt Jan i Dansk Vestindien – med sukkermøller og slavehytter. Akvarel af Frederik von Scholten, 1833. Gengivet efter Erik Gøbel: *Det danske slavehandelsforbud 1792*.

var villig til at nedsætte den ønskede slavehandelskommission, og at Schimmelmann ville blive udpeget som medlem deraf.

Han satte sig derfor og lod den 16. juli 1791 sin privatsekretær nedfælde et pro memoria på tyve sider til den kommende kommission. I følgebrevet skrev Schimmelmann med en koket underdrivelse, at pro memoriet blot indeholdt enkelte henkastede tanker, som forhåbentlig kunne danne udgangspunkt for drøftelserne i kommissionen. I virkeligheden var der tale om et længe gennemtænkt og nøje gennemarbejdet dokument, hvis tanker da også i altovervejende grad kom til at gå igen i kommissionens store betænkning.

Slavehandelskommissionen nedsættes

Ved kongelig resolution af 5. august 1791 nedsattes ”en kommission til negerhandelens bedre indretning på Vore vestindiske ejlande og kysten Guinea”. Som medlemmer udpegedes Ernst Schimmelmann samt seks fremtrædende embedsmænd fra centraladministrationen. Noget egentligt kommissorium blev ikke udfærdiget; men man har sikkert regnet med, at alt var i de bedste hænder hos den ivrige, velforberejede og

Plantationen Carolina beliggende ved Corallbayen paa St. Jan, Sept. 1833

Royal Danish American Gazette for
onsdag den 23. januar 1771 med an-
noncer bl.a. for salg af negerslaver,
netop ankommet til Sankt Croix, og
om en bortløben slave. (Det Konge-
lige Bibliotek).

THE
ROYAL DANISH
AMERICAN GAZETTE.

VOL. I. WEDNESDAY, January 23, 1771. No. 58.

Just imported from the Windward Coast of A
FRICA, and to be sold on Monday next, by
Messrs. Kortright & Cruger,
At said Cruger's Yard,
Three Hundred Prime
S L A V E S.

* * The terms will be made known at the
place of sale.
Jan. 23, 1771.

BY PERMISSION.
JOHN SMITH,
Now DANCING-MASTER,
BEGS leave to acquaint his Honour FRED-
ERICK CHRISTIAN MOW, Esq; the
Honourable Council, the Gentlemen Officers,
and the Ladies and Gentlemen, that on Tues-
day the 29th instant he intends to rehearse
the FIRST-NIGHT of CHRISTIAN, the Se-
venth son of ROYAL MARY, at the house of
CONRAD KORTRIGHT, Esq; where now
Mr. WILLIAM MULLWARD resides—a proper
place for that purpose; and sheweth himself
that every heart will flow with loyalty and ex-
ultation. A general supper will be provided for
the company, and the best music the island
can afford.
* * TICKETS to be had of said SMITH
at Five Pieces of Eight each, to admit a Lady
and Gentlemen.
God save the King and Queen.
Jan. 23, 1771.

MED TILLÆLSE.
JOHN SMITH,
FAGER og herred den Frihed at be-
kendsgjøre S. T. ENDRIG FRED-
ERICK CHRISTIAN MOW, der lige forrest-Raad
sind det offentlige Publikum at hand her i Rode
en offentligende 20 bujer en give et Publique
BÅLL paa sine Majestet en allersaadigste
konges CHRISTIAN den fyndende Fodfald
Alene, i et Cape. CONRAD KORTRIGHT
tilkomende Mow, som en belønning af Mr. WILL-
IAM MULLWARD, at begjære Høns derfor
og hævve sig af at enbort vil lade sig for-
sige den Afren, da til den Ende et nødsigt
Alene Maatid skal være tilværd, og den beste
Møstige som deri Læd hånd give.
* * BILLETTER bekomes hos bemeldte
SMITH imod 5 Pi. paa enhver et indløst et
Fruentimmer og Mand-prisen.
God bevare Kongen og Dron-Ingen.
St. Croix, den 23 af January, 1771.

TO be sold, by JOHN O'FERRELL, at
publick vendor, on Thursday the 28th
instant next, at Mr. VANDER HAYEN'S
store in Fredericksburg, four black NEGRO
WOMEN and two Children, one Negro BOY,
and two GIRLS, the property of JOHN WARD
a Quaker. The conditions will be known at
the place of sale.
Fredericksburg, Jan. 26, 1771.

THE Subscriber will be much
obliged to all persons who have
any demands against him, or against the
copartnership of Skerrett and Brown,
to furnish him with their accounts be-
fore the 15th of February next, that
they may be settled and paid.
MARIAUS SKERRETT.
Christiansburg, Jan. 19, 1771.

BY PERMISSION.
At the THEATRE in Bala-End,
On Monday Evening, 29th January,
Will be presented a TRAGEDY, call'd
The REVENGE.
Zurga, a Captive Moor, by Mr. HILL.
Don Manuel, a gentleman for his amusement.
To which will be added a FARCE, call'd
ÆSOP in the SHADES.
With the additional scene of Lady Chalkbrest,
written by DAVID GARRETT, Esq;
Lord Chalkbrest, by Mr. HILL.
To begin at Six o'Clock.

* * TICKETS to be had at the Printing-
office, at the Tavern, and the door of the
Theatre, at TWENTY SHILLINGS each.
VINCENT BEE & REEDS.

TAKEN up on the estate
of PETER WOOD,
Esq; a known HE-MULE.
This is to give notice, that
the Owner may have him,
by sending to the Manager
of said estate, and paying the
expense of this advertisement.
WILLIAM RAYN.
Jan. 21, 1771.

RUN AWAY,
From MARY ALLETTA HEVLEIGH,
A Well for Liable Negroe
Fisherman, named PE-
TER, formerly the property of
MRS. HARRIS. Whoever will
bring the said Negroe to his
Master's shall receive Five
Pieces of Eight reward. All
persons are hereby forbid, on
employ or harbour the said Negroe, in any way
depend on being prosecuted according to law.
Jan. 23, 1771.

A Publick Auction will be sold by the
Subscribers, in their house at St. Tho-
mas, on Monday the 28th inst. about three
lb. wt. of damaged COFFEE, in lots; sam-
ples of which may be seen at Mr. JAMES
LEWIS'S house in King's-street, opposite
to Cape KRISTIAN'S.
KRAGH RENGGER and Co.
St. Thomas, Jan. 15, 1771.

AS the Subscriber intends quitting
the island by the first day of Fe-
bruary requests whoever has any de-
mands against him to render in their
accounts before that time, that they may
be settled and paid off.

††† Said Kirwan has for sale two
good house Creole Negroes and an ex-
cellent Hurd.
MICHAEL KIRWAN.
Jan. 29, 1771.

On Lease at St. Thomas,
TWO PLANTATIONS, the one call'd
Frenchman's Bay, the other Cuckoo
Bay, bounded about 250 acres land,
abounding with different kinds of fruit trees,
and proper for planting either of sugar, coffee,
or cotton, besides lime-bearing, plenty of num-
ber growing thereon. Said plantations will
be let for 5 to 10 years, either by the
whole or by the acre, as can be agreed on by
the lessee with Mr. CAMERON MOW in St.
Thomas, or in St. Croix with the Subscribers.
CHARLES.
Christiansburg, Jan. 22, 1771.

To be read, or sold, in English terms,
TWO HOUSES, and
LAND thereto be-
longing, the property of the
Subscriber, being completely
accommodated with all neces-
sary Out-houses, Ovens, &c.
located at the Corner Lot,
King's street, opposite the Sunday Market.
Aim to be sold cheap for cash, or on a valuable
credit, ready DRY GOODS, &c. &c.
JMS. MANDEVILLE.
Christiansburg, Jan. 26, 1771.

PETERSBURGH, Oct. 21.
THE joy produced by the success
of the Russian arms against the
Turks, has on a sudden been
relieved by a cloud that over-
spreads the court, and covers all
the transactions of the Imperial
palace with impenetrable darkness. Nothing
yet has passed to the publick but a vague and
confused report of something designed, and some-
thing discovered. Nothing is presumed to be
certainly known, but that in the night of the
21st of October, the consort Catharine and the
consort D'Albanais were each found at mid-
night, in their own apartments, and several pri-
soners in different fortresses, whose names are pre-
sented to know their fate. On the next morn-
ing several of the ladies attending on the person
of the Empress were ordered to retire from the
court, and choose themselves either at their own
houses in distant parts of the empire, or in dif-
ferent towns named by her Imperial Majesty.
Such a sudden resolution in the fortune of many
principal families has given rise to very different
conjectures and reports. Some hold that a very
dangerous correspondence has been intercepted
between the consort D'Albanais and the King
of Prussia, while others are less confidently
satisfied that it happened between a son and Prince
Hereditary. Some whisper that the Swedes had
formed a design to seize the Empress, and en-
force the restoration of Livonia and Finland.
However this be, the guards have been changed,
and the regimen which for some time past have
done duty at the palace, are directed at parti-
on the frontiers of China. Some
declare openly that the consort Catharine hav-
ing received the knot, has notified that she
had been privy to populations for deposing the
Empress. Others add still a blacker crime, that
she had treated for a reward to poison her. But
since whatever the empress had conspired or de-
signed was laid to particular commissioners, with
every precaution of secrecy, it is apparent that
their report can be considered as nothing more
than such gossils as curiosity and ignorance will
always produce. But as no man knows the
crime of those who are now in custody, no man
knows what may in a few days be charged
upon Catharine, and a general depression and dif-
may be visible through all the attendants on the
court. The attention of the people for their
Imperial Mistress is pourtrayed in the universal
silence that clouds every face, where the re-
port of her danger has been heard. It is hoped,
however, by those who judge most coolly, that
the worst crime of the latter has been only the
discovery of some secrets of state, and that none
of them have been by designally corrupt, as to
attempts the sacred person of their Sovereign.
Paris, Oct. 29. A treaty is said to be con-
cluded between the Empress, and Empress
Queen, the King of Prussia, France, and Spain,
in order to prevent a war in their respective ter-
ritories.
We have an account here, that the Empress
of Russia, and the court of Great Britain, have
agreed to close their borders, in order to draw
upon the island of Candia, in the Mediterranean,
which the English are to keep. This agreement

energiske Schimmelmänn. Han havde da også sørget for i kommissionen at få indsat Ernst Philip Kirstein, der var hans egen privatsekretær, og som kom til at fungere som kommissionens kompetente og effektive sekretær.

Kommissionens betænkning

Kommissionen, hvis papirer findes i Rigsarkivet, arbejdede hurtigt, så allerede den 28. december 1791 kunne medlemmerne underskrive den færdige betænkning. Den fylder 102 sider i folioformat, hvortil kommer otte bilag til nærmere belysning af forskellige kvantitative aspekter af slavehandelen og slavebefolkningen i Vestindien.

Betænkningen nævner først den aktuelle politiske situation i England. Derefter beskrives slavehandelen i Afrika og transporterne over Atlanten, samt den meget beskædede betydning, slavehandelen har for dansk handel og søfart. Dernæst behandles forholdene i Dansk Vestindien, som kan forbedres, men dette forudsætter hjælp fra staten. Fri import af slaver i en tiårs periode vil være nødvendig for at forøge slavebefolkningen og justere dens køns- og alderssammensætning, inden tilførslen af nye slaver kan afskaffes. Økonomisk hjælp til slaveejerne vil være nødvendig hertil, og de må overbevises om fordelene ved at bedre slavernes forhold, så de kan komme til at reproducere sig selv. Når dette er opnået, vil slavehandelen over Atlanten kunne afskaffes. Foruden disse hårdtslående argumenter fremhæver betænkningen til slut, at

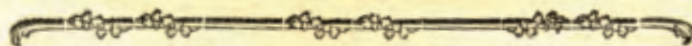
Fregatten "Fredensborg" sejlede i slavefart på trekanttruten fra 1778 til 1790. Stormbatterierne anes ved fokke- og stormast. De høje runde anordninger er luftindtag til at lede lidt frisk luft ned på det beklumrede underdæk. Maleri fra 1785. Maleriet er i privateje. Gengivet efter Erik Gøbel: *Det danske slavehandelsforbud 1792*.

Forordning om Neger-Handelen.

Christiansborg Slot den 16de Martii 1792.

København,
trykt hos Directeur P. M. Hopffner, Hans Kongelige Majestæts
og Universitetets første Bogtrykker.

Forsiden af den smukt trykte forordning om negerhandelens ophævelse 16. marts 1792. (Rigsarkivet).

Medalje slået 1792 til minde om op-hævelsen af den danske negerhandel. Den unge afrikaner siger "Me mise-rum" (Jeg ulykkelige), og gudinden Nemesis svarer "En adsum" (Se, jeg er her). Medalje af Pietro Gianelli efter udkast af Nicolai Abildgaard. Medaljen findes på Nationalmuseet. Gengivet efter Erik Gøbel: *Det danske slavehandelsforbud 1792*.

såfremt kongen beslutter at forbyde den danske slavehandel, vil det utvivlsomt gøre stort indtryk på andre slavehandlende nationer – og måske få følger, som kan blive til velsignelse for hele folkeslag og til stor hæder for majestæten selv.

Forordningen af 16. marts 1792

Efter praktisk sagsbehandling i Generaltoldkammeret kunne Christian den Syvende sætte sin underskrift under den udarbejdede "Forordning om Neger-Handelen" den 16. marts 1792 på Københavns Slot.

Den berømte forordning består af en kort fortale samt seks kortfattede paragraffer. Disse bestemte, at fra den 1. januar 1803 skulle al dansk slavehandel udenfor Dansk Vestindien ophøre, men indtil da var alle nationer velkomne til at føre slaver til den danske koloni. Man fik endda tilladelse til at eksportere et vist kvantum sukker til gengæld for hver slave, man tilførte øerne, helst kvindeslaver. Samtidig blev det forbudt at eksportere slaver fra den danske koloni.

Bemærkelsesværdigt nok indeholdt forordningen ikke noget som helst om etiske eller humane bevæggrunde for afskaffelsen af handelen. Ej heller om, at Danmark hermed var den første nation, som besluttede at ophæve sin transatlantiske slavehandel.

Den danske slavefart

Hvad drejede den danske slavefart sig om? Først og fremmest var der tale om de såkaldte trekantfarter, som gik fra Danmark til Afrika, derfra videre med slaver til Vestindien og endelig derfra retur til Danmark. Desuden sejlede et mindre antal skibe frem og tilbage mellem Vestindien og Afrika; men omfanget af denne fart er ikke kendt.

De cirka 350 trekantfarter under Dannebrog fra 1660'erne til 1802 fragtede i alt omkring 100.000 afrikanere over Atlanten. Langt flest, nemlig i årligt gennemsnit 13 skibe med 2.500 slaver ombord, blev der tale om i afviklingsperioden 1793-1802.

Ruten, kaldet mellempassagen, fra Guldkysten til Caraibien krydsede ækvator to gange og varede oftest tre måneder at gennemsejle. Forholdene ombord var skrækelige, ofte var der mangel på drikkevand, og Slavehandelskommissionen beregnede, at i 1780'erne døde som regel 16 procent af slaverne under overfarten. Slavelasterne

var på denne tid i gennemsnit på 349 personer, hvoraf 56 procent var mænd og 10 procent drenge. En stor del af slaveladningerne blev solgt til fremmede nationers øer i Vestindien, især franske.

Udviklingen efter 1792

Reaktionerne i Danmark på forordningen af 16. marts 1792 var meget beherskede. Men i London gav nyheden om den danske beslutning anledning til, at slavespørgsmålet på ny blev taget op i Underhuset den 2. april 1792 – dog foreløbig uden positivt resultat.

I Dansk Vestindien reagerede man ved at udnytte mulighederne for at få offentlige lån til indførsel af nye slaver fra Afrika, og således voksede slavebefolkningen fra 28.000 i 1791 til 36.000 i 1803, selvom der til stadig døde flere på øerne, end der blev født. Det kunne øjensynlig bedre betale sig for plantageejerne at importere nye slaver end at søge at bedre levevilkårene – og dermed øge fertilitet og levetid – for de slaver, som allerede var i kolonien. Fra vestindisk side satsede man derfor på, at forbudet mod slavehandel ikke ville blive håndhævet, når tiden var inde.

Men regeringen i København fastholdt, trods adskillige vestindiske appeller, at slavehandelsforbudet skulle træde i kraft fra 1. januar 1803. Enkelte skibe under Dannebrog deltog illegalt i slavehandelen derefter; men af gode grunde ved vi ikke meget om omfanget af den ulovlige handel. Nogle danske søfolk omgik forbudet ved at træde i fremmede slavehandlers tjeneste, for eksempel spanske.

Hertil kom, at mange udenlandske skibe fuldt lovligt brugte Sankt Thomas som fri transithavn på vej med slavelaster fra Afrika til andre nationers kolonier i Caribien. De danske myndigheder opregnede cirka 2.000 sådanne transitslaver om året 1803–1807.

I december 1807 blev Dansk Vestindien imidlertid besat af englænderne, og dermed ophørte al import og eksport af slaver til og fra kolonien definitivt.

I Dansk Guinea skulle al slavehandel være ophørt fra 1803. Men da den udgjorde næsten hele berettigelsen for vor tilstedeværelse dér, vedblev dansk slavehandel på kysten næsten uhindret og endda med de lokale danske embedsmænds deltagelse helt til 1820'erne – og i beskedent omfang helt til besiddelsen blev solgt til England i 1850.

Dette land havde forbudt sin slavehandel i 1807, samme år som De Forenede Stater. I 1814 fulgte Nederland og i 1815 Frankrig, medens Portugal og Spanien forbød deres slavehandel i henholdsvis 1814 og 1815, dog kun nord for ækvator. Fra 1815 søgte England at forhindre al slavehandel. Det sidste slaveskib, man har kendskab til, kom over Atlanterhavet til Cuba med sin menneskelast i 1867.

Da havde europæerne siden 1527 gennemført 35.000 slavesejladser til Afrika, hvorfra man havde fragtet 12,5 millioner sorte slaver over havet til den nye verden.

Den danske andel udgjorde kun omkring 1 procent heraf. Og vi var de første til at beslutte i 1792 at stoppe denne form for mennesketransport. Men slaveriet i Dansk Vestindien fortsatte længere end så mange andre steder. Ikke før i 1848 frigav generalguvernør Peter von Scholten danskernes slaver.

Erik Gøbel er seniorforsker og arkivar ved Rigsarkivets Publikumsafdeling.

LITTERATUR:

Erik Gøbel, *Det danske slavehandelsforbud 1792. Studier og kilder til forhistorien, forordningen og følgerne*, Syddansk Universitetsforlag, 2008, 335 sider.